

O'ZBEK SHOIRASI ZULFIYA ISROILOVA HAYOTI.

Sadullayeva Umida Sobir qizi

Abdumannonova Xidoyatxon G'anisher qizi

Toshkent tibbiyot akademiyasi talabalari

Email: sadullayevaumida336@gmail.com

Email: hidoyatabdumannonova@gmail.com

Telfon: +998(88) 0360412

Annatatsiya: Zulfiya Isroilova — taniqli va iqtidorli o'zbek shoirasi. Yorqin rassom, oddiy inson qalbini o'tkir his qilgan - mehnatkash, Sharq ayolining jamiyatdagi teng huquqi uchun mardonavar kurashgan ayol. Zulfiya she'riyatining nufuzi — bizning dabdabali murakkab davrimizning haqqoniy ifodasi, o'ziga xosligi, zamondoshlarimizning qalbi va harakatlarining yorqin tasviridadir.

Annotation. Zulfia Israilova is a famous and talented Uzbek poetess. A bright artist, a woman who keenly felt the heart of an ordinary person - a hardworking woman who valiantly fought for the equal rights of Eastern women in society. The influence of Zulfia's poetry is a true expression of our luxurious and complex era, its originality, and a bright image of the hearts and actions of our contemporaries.

Kalit so'zlar: "Saodat" jurnali, "Hayot varaqalari" she'riy to'plam, "Hijron" sarlavhali she'ri, "Hayot jilosi", "O'rik gullaganda", "Xayollar", "Sog'inish" she'riy to'plamlari.

Key words: "Saodat" magazine, "Life Sheets" poetry collection, "Hijran" poem, "Life Shine", "Apricot Blossom", "Dreams", "Missing" poetry collection 'plans.

Kirish. O'zbek xalqining sevimli shoirasi, taniqli jamoat arbobi, O'zbekiston xalq shoirasi Zulfiya Isroilova 1915 yil 1 martda Toshkentning O'qchi mahallasida hunardman oilasida tug'ilgan. U xotin-qizlar bilim yurtida o'qib yurgan vaqtlaridayoq (1931–1934) adabiy to'garaklarga qatnashib, she'rlar mashq qila boshlagan.

She'rga, so'zga, adabiyotga muhabbat unda bolaligida oilasidagi muhit sababli paydo bo'lgan bo'lsa ajab emas. Ayniqsa, bunda onasi Xadichabeginning roli katta:

“– Onamning qanchadan-qancha qo'shiq va afsonalarni bilishiga aqlimiz bovar qilmasdi. Bu sehrli afsona va dostonlar bizga benihoya huzur bag'ishlar, o'ziga rom qilib olar, har safar yangi jilva kasb etar edi. Hozirgidek charog'on davrda yashasa, onam yo shoira, yo olima bo'lardi. Shunga aminmanki, mo'jizalar yaratishga qodir, jahonni ko'zga keng ochuvchi, insonni go'zallik sari yetaklovchi so'zga shaydolik hissini mening qalbimda maktab ko'rmagan ana shu onam uyg'otgandi”, – deb yozadi Zulfiya o'zining tarjimai holida.

Mehnat faoliyatini juda erta boshlagan shoira deyarli bir umr jurnalistika va nashriyot sohasida ishladi. 1932 yil 17 yoshida ilk she'riy to'plami "Hayot varaqalari" nomi bilan

TA'LIM, TARBIYA VA INNOVATSIYALAR

III son, Fevral

chop etiladi. Ular asosan yoshlik, muhabbat, inson qalbi haqida edi. U turli yirik nashriyotlarda, gazeta-jurnallarda faoliyat yuritadi, turli respublika va respublikalararo tashkilotlariga a'zo bo'ladi.

Ayollar bilim yurtini tamomlagandan so'ng, 1935-yilda Zulfiya O'zbekiston fanlar qo'mitasi qoshidagi Til va adabiyot instituti aspiranturasiga o'qishga kiradi. Aynan shu paytlar institutda Hamid Olimjon ham faoliyat yuritardi. Keyinchalik o'qituvchi Hamid Olimjon va talaba Zulfiya o'rtasidagi iliq munosabatlar muhabbatga aylanib, 1935-yilning 23-iyul kuni ikkisi oila quradi. U 1935-1938-yillarda Til va adabiyot instituti aspiranti, 1938-1948-yillar mobaynida Bolalar nashriyoti muharriri, O'zbekiston davlat nashriyoti bo'lim mudiri, 1953- yilgacha "Saodat" jurnalida bo'lim mudiri, 1953-yildan to 1980-yilga qadar, salkam o'ttiz yil davomida shu jurnalning bosh muharriri lavozimida ishlab keldi.

Ikkinchi Jahon urushi boshlanganda, Zulfiya ham ijodkorlar do'stlari safida turib urushning birinchi oylaridayoq biri otasini, biri o'g'lini, biri og'a-inisini, biri sevimli yorini frontga kuzatib, ular o'rnida kunni tunga ulab mehnat qilayotgan o'zbek ayollarining lirik obrazini yaratishga kirishadi. Shoiraning 1942-yil kuzida yozilgan "Hijron" sarlavhali she'rida hijronning achchiq damlarida orzu-umidini so'ndirmagan yosh kelin obrazini ko'rish mumkin:

... Yorim, sevar yorim jo'nadi jangga,
Mening yuragimga tushdi hijron-dog'.
Men sevgan dildorningsevgan yurti bor,
Ishq doim erk uchun hijronga rozi.
Bu hijron mangumas, visoli ham bor –
Qahraton qishlarning bo'lganday yozdi.

Vataniga, ona yeriga bo'lgan muhabbati - vatanparvarlikning oliy tuyg'usi bo'lib, harbiy janglarning saodatli yakuniga ishonch bilan birlashadi - bu shunchaki, Zulfiyaning shoirona qalbiga xos o'ylargina emas, balki o'zbek xalqining tabiatiga xos milliy fe'l-atvor qirralari bo'lib, shoiraning she'rlarida yorqin ifodalanadi.

Shoira Vatanidan tashqaridagi baxtni tan olmaydi, xatto u yer yaxshiroq bo'lsa ham: "Axir, baxt ona diyoridagina tirikdir".

Urush yillaridagi she'rlari yuqori badiiy mahorat, yorqin she'riy timsollar va ohanglar ila qayd etilgan, folklor usullar va xalqona nutq o'zgarishi, odmi adabiy lug'at bilan mujassamligi seziladi. Qoidaga ko'ra, nasriy qahramon front hodisalari, xalqning urushdagi hayoti va undagi jangchilarga nisbatan kutilmagan noodatiy yorqin va aniq munosabatini bildiradi.

Urush nihoyasiga yetdi, g'alabani qarshi olishdi, g'oliblar zavq ila kutib olindi va urushdan qaytmaganlarga ko'z yosh to'kildi, tinchlik osmoni shoira qalbini egallaydi. Zulfiyaning urush yillaridan keyingi she'rlari yangi falsafiy mazmun bilan to'yingan; unda urushdan yaralangan haqiqat tasviri kengroq ko'lamda ifodalanib, xalqning g'ayratli mehnati kutilmagan ravnaq ila yakun topishi bilan farqlanadi. Uning she'riyatida mehnat mavzusi ustunroq o'rin egallaydi. U mamlakat saodati uchun o'z kuchini sarflayotgan

paxtachilarni va ishchilarni, muhandis va olimlarni tarannum etadi. Zulfiya odamlarni, ularning baxtini butun O'zbekiston mamlakatidan ajratmaydi.

Zulfiya ijodida o'zbek ayolining taqdiri muhim o'rin egallaydi, uning mamlakat hayotidagi faol o'rni muhim ahamiyat kasb etadi. Zulfiya uzoq o'tmishda ayol o'rni uy-ro'zg'or yumushlari doirasida bo'lganligini, uyda ham bek, ham hukmdor bo'lgan eriga itoatli cho'ri bo'lib, bosh egishi lozim bo'lganligini yashirmaydi.

Zulfiya she'riyati tabiatga hamda uning ajralmas qismi va yuqori cho'qqisi bo'lmish odamzotga nisbatan hayajonli sevgi bilan burkangan. Uning she'rlarida tabiat och ranglarda, yorqin bo'yoq va timsollarda gavdalanadi.

Zulfiyaning olijanoblik, jasorat, haqqoniy xalq g'ururi, tabiat va insonga nisbatan samimiy tuyg'ular va hurmat, boy ranglar va kutilmagan yangi timsollar bilan bajarilgan lirikasi, kitobxon qalbini larzaga keltiradi, insoniyatning kelajakka bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi.

Iqtidorli shoira va yozuvchi, inson qalb tug'yonlarini o'tkir bilimdoni bo'lib, turli janrlarda asarlar yaratgan: dostonlar, balladalar, elegiyalar, nasriy she'rlar, hikoyalar, ocherklar, publististik maqolalar va gazeta xabarlar. Uning ko'p she'rlari SSSR xalqlari tinchligi va do'stligi sari kurashga bag'ishlangan edi. Urush yillari u vatanparvarlik she'rlarini yozgan. U tomonidan, shuningdek, o'zbek bastakorlarining operalariga librettolar ham yozilgan, masalan, "Zaynab va Omon" operasiga libretto. Shu bilan birga, turmush o'rtog'i Hamid Olimjon qalamiga mansub "Semurg'" dostoni mavzusi asosida, ertak-sahna asarini ham yozgan.

1944 yil turmush o'rtog'i Hamid Olimjon avtohalokatda vafot etadi. Shoiraning shoir Hamid Olimjon xotirasiga bag'ishlab yaratgan "Hayot jilosi", "O'rik gullaganda", "Xayollar", "Sog'inish" va boshqa to'plamlaridan joy olgan she'rlari tuyg'ular, falsafiy umumlashmalar hayotga muhabbat ruhi bilan sug'orilgan she'rlar turkumiga kiradi.

Hassos shoir — Hamid Olimjon bilan kechirgan qisqa turmushi, undan judo bo'lib qolishi, umuman, shoiraning hayot yo'li sadoqat va vafo timsoli bo'lib qoldi.

Zulfiyaning butun she'riy ijodi — O'zbekiston diyorining ilhom madhiyasi, inson mehnati madhiyasi, sevgi va yerdagi adolat uchun madhiyasidir. Shoira Zulfiya Isroilova 1996-yil 1-avgustda vafot etgan.

2017 yilning 3-noyabr kuni Shavkat Mirziyoyev tashabbusi bilan atoqli va iste'dodli shoirlar Hamid Olimjon va Zulfiyaning xotirasini abadiylashtirish maqsadida Jizzax shahridagi 1902-yilda qurilgan "Xo'ja Nuriddin" madrasasi qayta rekonstruksiya qilinib, Hamid Olimjon va Zulfiya muzeyi tashkil etilgan.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning tashabbusi bilan viloyatda Hamid Olimjon va Zulfiya nomidagi ijod maktabi yaratilgan.

Bundan tashqari Hamid Olimjon va Zulfiya hayotiga bag'ishlab O'zbekiston Kinematografiya agentligining buyurtmasiga binoan 2022-yilda "Muhabbat bahori" badiiy filmi suratga olingan. Unda shoira obrazini aktrisa Shahnoza Hojimurodova, Hamid Olimjon obrazini esa aktor Hamza Hasanov gavdalantirgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Узбекская поэтесса Зулфия Израилова и поэт Хамид Алимджан. - Sputnik Узбекистан, 1920, 27.02.2023
2. Mirvaliev S. O'zbek adiblari. Toshkent: „Yozuvchi“, 2000.
3. Sultonova M., Ijod sahifalari, Toshkent, 1975; Zulfiya [bibliografiya], Toshkent, 1977; Sultonova M., Zulfiya, Toshkent, 1985; Ibrohimov M., Quyoshli she'riyat ijodkori, Toshkent, 1986; Ehtirom [nashrga tayyorlovchilar: Rahima Shomansurova, Ra'no Rahmonova], Toshkent, 1995.
4. Qayumov L. Shoiri Zulfiya. Toshkent, O'zadabiynashr, 1965.